

Eerste kwaliteit ruwvoer aan de basis van goede voerefficiëntie

Wanneer elke hap telt

Bedrijven met weinig instroom van vaarzen, een goede vruchtbaarheid en kwalitatief goed ruwvoer hebben de hoogste voerefficiëntie. Dat blijkt uit een onderzoek van De Heus.

tekst **Jaap van der Knaap**

Sinds afgelopen winterseizoen is er hernieuwde aandacht voor het kengetal voerefficiëntie. Dat voerfirma's er samen met veehouders juist nu actief mee aan de slag gaan, is meer dan terecht volgens René Knook, productmanager rundvee bij De Heus. 'Bedrijven zijn afgelopen jaren flink gegroeid in quotum en aantal koeien. De hoeveelheid grond is dikwijls niet meegegroeid, waardoor de ruwvoervoorraad krap is geworden. Zeker op bedrijven die ruwvoer aankopen, is voerefficiëntie een belangrijk kengetal. Wanneer koeien het voer niet maximaal benutten, kost dat direct geld.'

Kort gezegd is voerefficiëntie de hoeveelheid meetmelk die de melkgevende koeien uit één kilogram droge stof van het rantsoen produceren. Om uit te zoeken wat bedrijven typeert die goed scoren op voerefficiëntie, becijferde De Heus het kengetal op tachtig bedrijven. De top 15 procent van deze bedrijven bleek een hoog aandeel ruwvoer in het rantsoen te hebben en ook de hoogste vem per kilogram droge stof (tabel 1). 'Dat betekent dat niet grote hoeveelheden krachtvoer in het rantsoen, maar

juist de hoge kwaliteit ruwvoer zorgt voor de hoogste voerefficiëntie', zo legt Knook uit. 'Die 12 vem per kilogram droge stof meer bij de kopgroep ten opzichte van de staartgroep lijkt niet veel, maar maakt juist het verschil omdat het totale rantsoen voor 14 tot 15 kilogram droge stof uit ruwvoer bestaat. De bedrijven in de kopgroep hebben een betere ruwvoerkwaliteit, waardoor minder kilo's droge stof nodig zijn om de koeien op de energie- en eiwitbehoefte te voeren.'

Streven naar korte tussenkalftijd

Voerefficiëntie is een optimumgetal dat volgens Knook idealiter tussen de 1,35 en 1,50 zou moeten zitten. 'Het kengetal moet je wel goed analyseren binnen de bedrijfssituatie', zo stelt hij. 'Bedrijven met veel verse koeien scoren hoger; de eerste zestig dagen van de lactatie halen de koeien een voerefficiëntie van 1,8 tot 2,0. Maar dan ligt slepende melkziekte wel op de loer omdat koeien lichaamsreserves aanspreken om in de energiebehoefte te voorzien.' Dat wordt ook duidelijk in tabel 1. Het percentage koeien

met een vet-eiwitverhouding groter dan 1,25 is het hoogst in de kopgroep.

'Koeien die meer dan 300 dagen aan de melk zijn, halen met moeite een voerefficiëntie van 1,2. Voor een optimale voerefficiëntie hanteren we de vuistregel dat de gemiddelde veestapel niet meer dan 190 lactatiedagen heeft', vertelt Knook. 'Daaruit volgt dat je moet streven naar een goede vruchtbaarheid en een korte tussenkalftijd.' Ook het aandeel vaarzen en tweedekalfskoeien heeft gevolgen voor de voerefficiëntie. Vaarzen gebruiken een deel van het voer nog voor groei en hebben een lagere voerefficiëntie.

Lastiger in weideseizoen

Wat kunnen veehouders uiteindelijk met het kengetal? Knook adviseert om bij iedere mpr de voerefficiëntie te berekenen. 'Daardoor ontstaat een langetermijnbeeld en kun je kijken waar verbeterpunten liggen voor bijvoorbeeld ruwvoerkwaliteit of de diergezondheid.' Het berekenen van de voerefficiëntie in het weideseizoen is lastiger, omdat de versgrasopname en de graskwaliteit niet exact bekend zijn. 'Vers gras heeft een hoger eiwit en een hogere energiedichtheid dan ingekuuld gras. De krachtvoergift gaat daarom in het voorjaar vaak terug, maar ik denk dat uiteindelijk de voerefficiëntie niet heel veel afwijkt van het winterrantsoen', aldus Knook.

Dat lijkt tegenstrijdig, omdat een hogere (ruw)voerkwaliteit en minder krachtvoer positief zijn voor de voerefficiëntie. 'Bij vers gras speelt vooral of de koe in staat is de hoge voederwaarde te benutten. Vaak is de passagesnelheid van het voer in de koe erg hoog. Bedrijven die 4 à 5 kilogram droge stof snijmais of winterrantsoen bijvoeren, hebben een betere benutting van het weidengras en daarmee ook een hogere voerefficiëntie.' |

Tabel 1 – Voerefficiëntie en specifieke bedrijfseigenschappen op tachtig bedrijven

	voerefficiëntie	vem/kg ds	kg ds	kg meetmelk	% ruwvoer	% 1e en 2e kalfs	% vet	% eiwit	% vet-eiwit >1,25
kopgroep (15%)	1,53	967	19,8	30,2	68	56	4,53	3,59	8,8
gemiddeld	1,29	963	21,4	29,7	67	58	4,34	3,53	6,8
staartgroep (15%)	1,21	955	22,1	26,8	63	50	4,37	3,56	5,8